UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä kesäkuuta 2011 *

Asiassa C-462/09,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaat) on esittänyt 20.11.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 25.11.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Stichting de Thuiskopie

vastaan

Opus Supplies Deutschland GmbH,

Mijndert van der Lee ja

Hananja van der Lee,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, G. Arestis, J. Malenovský (esittelevä tuomari) ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: N. Jääskinen,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.12.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Stichting de Thuiskopie, edustajinaan advocaat T. Cohen Jehoram ja advocaat V. Rörsch,

– Opus Supplies Deutschland GmbH sekä Mijndert ja Hananja van der Lee, edustajinaan advocaat D. Visser ja advocaat A. Quaedvlieg,

– Belgian hallitus, asiamiehinään T. Materne ja J.-C. Halleux,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään N. Díaz Abad,

– Liettuan hallitus, asiamiehinään D. Kriaučiūnas ja L. Liubertaitė,

– Itävallan hallitus, asiamiehinään E. Riedl ja G. Kunnert,

– Suomen hallitus, asiamiehenään J. Heliskoski,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Nijenhuis ja J. Samnadda,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.3.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10) 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 5 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Stichting de Thuiskopie (jäljempänä Stichting) sekä Opus Supplies Deutschland GmbH (jäljempänä Opus) ja kaksi kyseisen yhtiön hallituksen jäsentä Mijndert ja Hananja van der Lee ja jossa on kyse Opusin velvollisuudesta maksaa maksu, jolla on tarkoitus rahoittaa tekijänoikeuksien haltijoille kopiointia yksityiseen käyttöön koskevan poikkeuksen perusteella maksettava sopiva hyvitys (jäljempänä yksityistä kopiointia koskeva maksu).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Direktiivi 2001/29

3 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 9, 10, 31, 32, 35 ja 38 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(9) Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, koska nämä oikeudet ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta. Niiden suojaaminen auttaa varmistamaan luovuuden ylläpitämisen ja kehittymisen niin tekijöiden, esittäjien, tuottajien, kuluttajien, kulttuurin, teollisuuden kuin suuren yleisön etujen mukaisesti. Tämän vuoksi henkisen omaisuuden tunnustetaan olevan erottamaton osa omaisuuden käsitettä.

(10) Voidakseen jatkaa luovaa ja taiteellista työtään tekijöiden tai esittäjien on saatava asianmukainen korvaus työnsä käyttämisestä, kuten myös tuottajien voidakseen rahoittaa tällaista työtä. – –

– –

(31) Eri oikeudenhaltijaryhmien välisten samoin kuin eri oikeudenhaltijaryhmien ja suojatun aineiston käyttäjien välisten oikeuksien ja etujen oikeudenmukainen tasapaino on turvattava. – –

(32) Tässä direktiivissä annetaan tyhjentävä luettelo poikkeuksista ja rajoituksista kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen ja yleisölle välittämistä koskevaan oikeuteen. Eräät poikkeukset ja rajoitukset koskevat vain kappaleen valmistamista koskevaa oikeutta. Tässä luettelossa otetaan aiheellisella tavalla huomioon jäsenvaltioiden erilaiset oikeudelliset perinteet samalla kun pyritään varmistamaan sisämarkkinoiden asianmukainen toiminta. Jäsenvaltioiden olisi sovellettava näitä poikkeuksia ja rajoituksia yhdenmukaisella tavalla ja tilannetta olisi arvioitava uudelleen tarkasteltaessa sitä tulevaa lainsäädäntöä, jolla tämä direktiivi pannaan täytäntöön.

– –

(35) Tietyissä poikkeus- tai rajoitustapauksissa oikeudenhaltijoiden olisi saatava sopiva hyvitys suojattujen teostensa tai muun aineistonsa käytön korvaamiseksi heille riittävällä tavalla. Tällaisen sopivan hyvityksen muotoa, yksityiskohtaisia järjestelyjä ja mahdollista tasoa määritettäessä olisi otettava huomioon kunkin tapauksen erityisolosuhteet. Näitä olosuhteita arvioitaessa käyttökelpoinen peruste voi olla kyseisestä toimesta oikeudenhaltijoille mahdollisesti aiheutuva haitta. Mikäli oikeudenhaltijat ovat jo saaneet maksun jossakin muussa muodossa, esimerkiksi osana lisenssimaksua, mitään erityistä tai erillistä maksua ei voida edellyttää. Sopivan hyvityksen tason määrittämisessä olisi otettava täysin huomioon, missä määrin direktiivissä tarkoitettuja teknisiä suojaustoimenpiteitä on käytetty. Tietyissä tilanteissa, joissa oikeudenhaltijalle koituva haitta on vähäinen, ei velvoitetta maksun suorittamiseen voi syntyä.

– –

(38) Jäsenvaltioilla olisi oltava oikeus säätää poikkeuksesta tai rajoituksesta kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen silloin, kun kyseessä on tietynlainen kappaleen valmistaminen äänite-, kuvatallenne- ja audiovisuaalisesta aineistosta yksityiseen käyttöön sopivaa hyvitystä vastaan. Tähän voi sisältyä oikeudenhaltijoiden menetysten korvausjärjestelmien käyttöönotto tai jatkaminen. – –”

4 Direktiivin 2001/29 2 artiklassa, jonka otsikkona on ”Kappaleen valmistamista koskeva oikeus”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen on:

a) tekijöillä teostensa osalta;

b) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;

c) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

d) elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta; ja

e) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetysten langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.”

5 Saman direktiivin 5 artiklan, jonka otsikkona on ”Poikkeukset ja rajoitukset”, 2 kohdan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista 2 artiklassa säädettyyn kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen seuraavissa tapauksissa:

– –

b) kun kyseessä ovat luonnollisten henkilöiden mille tahansa välineelle valmistamat kappaleet, jotka on tehty yksityiseen käyttöön ja joiden käyttötarkoitus ei ole välittömästi tai välillisesti kaupallinen, edellyttäen, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen, jonka osalta otetaan huomioon 6 artiklassa tarkoitettujen teknisten toimenpiteiden soveltaminen kyseiseen teokseen tai aineistoon taikka niiden soveltamatta jättäminen;”

6 Mainitun direktiivin 5 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän artiklan 1, 2, 3 ja 4 kohdan mukaisia poikkeuksia ja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.”

Kansallinen säännöstö

7 Tekijänoikeuslain (Auteurswet; Staatsblad 2008, nro 538) 16 c §:n 1–3 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Kirjallisen, tieteellisen tai taiteellisen teoksen tekijänoikeuden loukkaamisena ei pidetä kappaleen valmistamista teoksesta tai sen osasta teoksen soittamista, esittämistä tai toistamista varten tarkoitetulle välineelle, jos kappale valmistetaan ilman välitöntä tai välillistä kaupallista tarkoitusta yksinomaan kappaleen valmistaneen luonnollisen henkilön opintoihin tai hänen omaan käyttöönsä.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitetusta kappaleen valmistamisesta on maksettava sopiva korvaus tekijälle tai niille, joille tekijänoikeudet ovat siirtyneet. Korvauksen on velvollinen maksamaan 1 momentissa tarkoitettujen välineiden valmistaja tai niiden maahantuoja.

3. Valmistajan maksuvelvollisuus syntyy sillä hetkellä, kun hänen valmistamansa välineet voidaan laskea liikkeelle. Maahantuojan maksuvelvollisuus syntyy sillä hetkellä, kun välineet tuodaan maahan.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Kuten tekijänoikeuslain 16 c §:n 1 momentista ilmenee, Alankomaiden kuningaskunta on ottanut kansallisessa oikeudessaan käyttöön kopiointia yksityiseen käyttöön koskevan poikkeuksen. Saman pykälän 2 momentin mukaan yksityistä kopiointia koskevan maksun maksaa kappaleen valmistamiseen tarkoitetun välineen valmistaja tai maahantuoja.

9 Stichting on alankomaalainen järjestö, jonka tehtävänä on periä yksityistä kopiointia koskeva maksu.

10 Opus on Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka markkinoi internetissä tyhjiä eli äänittämättömiä kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja välineitä. Sen toiminta suuntautuu Alankomaihin sellaisten hollanninkielisten internetsivustojen kautta, joiden kohteena ovat alankomaalaiset kuluttajat.

11 Opusin laatimassa kauppasopimuksessa määrätään, että kun alankomaalainen kuluttaja tekee tilauksen internetissä, tilaus käsitellään Saksassa ja postiyritys lähettää tavarat Saksasta Alankomaihin asiakkaan lukuun ja nimissä, vaikka itse asiassa Opus on antanut tämän tehtävän postiyrityksen hoidettavaksi.

12 Opus ei maksa asiakkailleen Alankomaihin toimitetuista tietovälineistä yksityistä kopiointia koskevaa maksua kyseiseen jäsenvaltioon eikä myöskään Saksaan. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että Opusin tällä tavalla markkinoimien kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen välineiden hinta ei sisällä yksityistä kopiointia koskevaa maksua.

13 Stichtingin mukaan Opusia on pidettävä tekijänoikeuslaissa tarkoitettuna ”maahantuojana” ja näin ollen yksityistä kopiointia koskevasta maksusta vastuussa olevana henkilönä, joten se haastoi Opusin Alankomaiden tuomioistuimiin saadakseen kyseisen maksun.

14 Opus vetoaa kauppasopimuksen määräyksiin ja kiistää sen, että sitä itseään voitaisiin pitää markkinoimiensa kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen välineiden Alankomaihin tuojana. Se väittää, että maahantuojina on pidettävä alankomaalaisia ostajia eli yksittäisiä kuluttajia.

15 Alankomaiden alimman oikeusasteen tuomioistuin ja tämän jälkeen muutoksenhakutuomioistuin hyväksyivät kyseisen Opusin puolustukseksekseen esittämän argumentin ja hylkäsivät Stichtingin esittämän maksuvaatimuksen. Stichting teki ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen kassaatiovalituksen.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, onko mainittujen tuomioistuimien pääasiassa antama ratkaisu direktiivin 2001/29 mukainen. Sen mukaan on näet niin, että jos katsotaan, että ostaja eli yksittäinen kuluttaja on maahantuoja ja näin ollen yksityistä kopiointia koskevan maksun maksamisesta vastuussa oleva henkilö, tämä merkitsisi sen myöntämistä, ettei kyseistä maksua voida tosiasiallisesti periä, koska yksittäinen ostaja on käytännössä vaikea yksilöidä. Se pohtii näin ollen sitä, pitäisikö maahantuojan käsite määritellä laajemmin kuin kyseisen käsitteen puhtaasti kielellisestä merkityksestä ilmenee eli siten, että huomioon otetaan myös tietovälineiden lopullinen määränpää, joka on selvä myös elinkeinonharjoittajana toimivan myyjän osalta.

17 Tämän perusteella Hoge Raad der Nederlanden päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Esitetäänkö [direktiivissä 2001/29] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 5 kohdassa perusteita, joiden nojalla on mahdollista vastata kysymykseen siitä, ketä on kansallisessa oikeudessa pidettävä 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun ’sopivan hyvityksen’ maksamisesta vastuussa olevana henkilönä? Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, mitkä ovat nämä perusteet?

2) Edellytetäänkö [direktiivin 2001/29] 5 artiklan 5 kohdassa silloin, kun on kyse etämyynnistä, jonka yhteydessä ostaja on sijoittautunut muuhun kuin myyjän jäsenvaltioon, tulkitsemaan kansallista oikeutta niin laajasti, että ammattimaisesti toimivan henkilön voidaan katsoa olevan velvollinen maksamaan 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun ’sopivan hyvityksen’ ainakin yhdessä etämyynnissä kyseessä olevista maista?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 2001/29 säännöksiä ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja 5 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että ne sisältävät perusteet, joiden nojalla voidaan määrittää, ketä on pidettävä kopiointia yksityiseen käyttöön koskevaan poikkeukseen perustuvan sopivan hyvityksen maksamisesta vastuussa olevana henkilönä.

19 Alustavasti on huomautettava, että direktiivin 2001/29 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on periaatteessa myönnettävä tekijöille teostensa osalta yksinoikeus sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen.

20 Saman direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää poikkeuksesta tekijällä teoksensa osalta olevaan kappaleen valmistamista koskevaan yksinoikeuteen silloin, kun kyseessä ovat luonnollisten henkilöiden mille tahansa välineelle valmistamat kappaleet, jotka on tehty yksityiseen käyttöön ja joiden käyttötarkoitus ei ole välittömästi tai välillisesti kaupallinen (ns. yksityistä kopiointia koskeva poikkeus).

21 Mainitun direktiivin 5 artiklan 5 kohdan mukaan yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen käyttöön ottaminen edellyttää kuitenkin kolmen edellytyksen täyttymistä eli sitä, että ensinnäkin kyseistä poikkeusta sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, toiseksi poikkeus ei ole ristiriidassa teoksen tavanomaisen hyödyntämisen kanssa ja että kolmanneksi poikkeus ei kohtuuttomasti haittaa tekijänoikeuden haltijan oikeutettuja etuja.

22 Kun otetaan huomioon tämä viimeksi mainittu edellytys, jäsenvaltioiden on päättäessään ottaa käyttöön kansallisessa oikeudessaan yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen erityisesti säädettävä direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti ”sopivan hyvityksen” suorittamisesta oikeudenhaltijoille (ks. myös asia C-467/08, Padawan, tuomio 21.10.2010, Kok., s. I-10055, 30 kohta).

23 Vastauksesta kysymykseen, joka koskee sen henkilön yksilöimistä, jonka on katsottava olevan vastuussa sopivan hyvityksen maksamisesta, on todettava, ettei direktiivin 2001/29 säännöksissä säännellä nimenomaisesti kysymystä siitä, kenen on maksettava mainittu hyvitys, joten jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta päättää, kuka on maksuvelvollinen.

24 On kuitenkin huomautettava unionin tuomioistuimen jo todenneen, että sopivan hyvityksen periminen ja suuruus liittyvät vahinkoon, joka tekijälle aiheutuu siitä, että hänen suojatusta teoksestaan valmistetaan ilman lupaa kappale yksityiseen käyttöön. Tästä näkökulmasta sopivan hyvityksen on katsottava olevan korvaus tekijälle aiheutuneesta vahingosta (ks. em asia Padawan, tuomion 40 kohta).

25 Kuten lisäksi direktiivin 2001/29 johdanto-osan 31 perustelukappaleesta ja edellä mainitussa asiassa Padawan annetun tuomion 43 kohdasta ilmenee, yhtäältä tekijöiden, joille sopiva hyvitys maksetaan, ja toisaalta suojatun aineiston käyttäjien välisten oikeuksien ja etujen ”oikeudenmukainen tasapaino” on turvattava.

26 Koska vahinkoa kappaleen valmistamista koskevan yksinoikeuden haltijalle aiheuttaa henkilö, joka valmistaa kappaleen suojatusta teoksesta yksityiseen käyttöönsä pyytämättä etukäteen lupaa kyseiseltä oikeudenhaltijalta, tällaisen henkilön on pääsääntöisesti korvattava mainittuun kappaleen valmistamiseen liittyvä vahinko rahoittamalla tälle oikeudenhaltijalle maksettava hyvitys (em. asia Padawan, tuomion 45 kohta).

27 Unionin tuomioistuin on kuitenkin myöntänyt, että kun otetaan huomioon ne käytännön vaikeudet, joita liittyy yksityisten käyttäjien yksilöintiin samoin kuin heidän velvoittamiseensa korvaamaan oikeudenhaltijoille aiheuttamansa vahinko, jäsenvaltiot voivat vahvistaa sopivan hyvityksen rahoittamiseksi ”yksityistä kopiointia koskevan maksun”, jota ei peritä kyseisiltä yksityishenkilöiltä vaan niiltä, joilla on hallinnassaan digitaaliseen kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja tarvikkeita ja jotka antavat tällä perusteella oikeudellisesti tai tosiasiallisesti näitä laitteita yksityishenkilöiden käyttöön tai suorittavat heille kappaleenvalmistamispalvelun. Tällaisessa järjestelmässä henkilöiden, joilla on näitä laitteita hallinnassaan, on suoritettava yksityistä kopiointia koskeva maksu (em. asia Padawan, tuomion 46 kohta).

28 Unionin tuomioistuin on vielä täsmentänyt, että koska kyseisessä järjestelmässä mahdollistetaan se, että maksuvelvolliset voivat vyöryttää yksityistä kopiointia koskevan maksun määrän mainittujen koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden käyttöön antamisesta tai suoritetusta kappaleenvalmistamispalvelusta perimäänsä hintaan, maksusta aiheutuvasta kustannuksesta vastaa lopullisesti yksityinen käyttäjä, joka maksaa tämän hinnan, ja tätä on pidettävä yhteensopivana tekijöiden ja suojatun aineiston käyttäjien etujen kesken vallitsevan ”oikeudenmukaisen tasapainon” kanssa (em. asia Padawan, tuomion 48 ja 49 kohta).

29 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 2001/29 ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja 5 kohtaa on tulkittava siten, että loppukäyttäjää, joka valmistaa yksityisesti kappaleen suojatusta teoksesta, on lähtökohtaisesti pidettävä mainitussa 2 kohdan b alakohdassa säädetyn sopivan hyvityksen maksamisesta vastuussa olevana henkilönä. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin ottaa käyttöön yksityistä kopiointia koskevan maksun, joka peritään niiltä henkilöiltä, jotka antavat kyseisen loppukäyttäjän käyttöön kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja tarvikkeita, kun kyseisillä henkilöillä on mahdollisuus vyöryttää kyseisen maksun määrä mainitusta käyttöön antamisesta perimäänsä hintaan, jonka loppukäyttäjä maksaa.

Toinen kysymys

30 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, edellytetäänkö direktiivissä 2001/29 silloin, kun on kyse eri jäsenvaltioihin sijoittautuneen ostajan ja kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja tarvikkeita elinkeinonharjoittajana myyvän henkilön välisestä etäsopimuksesta, tulkitsemaan kansallista oikeutta siten, että sopiva hyvitys voidaan periä liikkeenharjoittajana toimivalta maksamisesta vastuussa olevalta henkilöltä.

31 Tältä osin on korostettava, että direktiivin 2001/29 5 artiklan 5 kohdassa, jossa mainitaan kumulatiiviset, muun muassa yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen soveltamisen edellytykset, ei sinänsä ole erityistä mainintaa, jonka perusteella olisi mahdollista omaksua erityinen tulkinta siitä, ketä on pidettävä tekijöille yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen perusteella suoritettavan sopivan hyvityksen maksamisesta vastuussa olevana henkilönä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen etäsopimuksen yhteydessä.

32 On kuitenkin huomautettava direktiivin 2001/29 johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta ilmenevän, että unionin lainsäätäjä on halunnut, että tekijänoikeudelle ja lähioikeuksille turvataan suojan korkea taso, koska ne ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta. Niiden suojaaminen auttaa varmistamaan luovuuden ylläpitämisen ja kehittymisen niin tekijöiden, esittäjien, tuottajien, kuluttajien, kulttuurin, teollisuuden kuin suuren yleisön etujen mukaisesti. Saman direktiivin johdanto-osan kymmenennen perustelukappaleen mukaan on siis niin, että voidakseen jatkaa luovaa ja taiteellista työtään tekijöiden tai esittäjien on saatava asianmukainen korvaus työnsä käyttämisestä.

33 Mainitun direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdasta ja sen johdanto-osan 35 perustelukappaleesta ilmenee erityisesti, että oikeudenhaltijoiden on jäsenvaltioissa, jotka ovat ottaneet käyttöön yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen, saatava

sopiva hyvitys suojattujen teostensa tai muun aineistonsa ilman heidän lupaansa tapahtuneen käytön korvaamiseksi heille riittävällä tavalla. Saman artiklan 5 kohdan mukaan yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen käyttöön ottaminen ei myöskään saa kohtuuttomasti haitata tekijänoikeuden haltijan oikeutettuja etuja.

34 Tästä seuraa, että jotteivät kyseiset säännökset menettäisi koko tehokasta vaikutustaan, niillä asetetaan jäsenvaltiolle, joka ottaa kansallisessa oikeudessaan käyttöön yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen, velvollisuus saavuttaa tietty tulos siinä mielessä, että kyseisen valtion on toimivaltansa rajoissa varmistettava sellaisen sopivan hyvityksen tosiasiallinen periminen, jolla on tarkoitus korvata loukatuille tekijöille aiheutunut vahinko, etenkin, jos vahinko on aiheutunut mainitun jäsenvaltion alueella.

35 Kuten edellä tämän tuomion 26 kohdassa on todettu, vahingon korvaaminen on lähtökohtaisesti niiden loppukäyttäjien asiana, jotka valmistavat kappaleen suojatusta teoksesta yksityiseen käyttöönsä pyytämättä etukäteen lupaa kyseiseltä oikeudenhaltijalta ja jotka aiheuttavat näin ollen viimeksi mainitulle vahinkoa, joten voidaan olettaa, että korvausta edellyttävä vahinko aiheutuu sen jäsenvaltion alueella, jolla kyseiset loppukäyttäjät asuvat.

36 Edellä esitetystä ilmenee, että jos jäsenvaltio on ottanut käyttöön yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen kansallisessa oikeudessaan ja jos suojatusta teoksesta yksityisesti kappaleen valmistavat loppukäyttäjät asuvat sen alueella, kyseisen jäsenvaltion on alueellisen toimivaltansa mukaisesti varmistettava sopivan hyvityksen tosiasiallinen periminen tekijöille mainitun valtion alueella aiheutuneen vahingon korvaamiseksi.

37 Pääasiassa on selvää, että tekijöille on aiheutunut vahinkoa nimenomaan Alankomaiden alueella, koska ostajat asuvat siellä suojattujen teosten yksityisinä loppukäyttäjinä. On myös selvää, että Alankomaiden kuningaskunta on päättänyt ottaa käyttöön

järjestelmän, jonka mukaan yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen perusteella maksettava sopiva hyvitys peritään kappaleen valmistamiseen suojatuista teoksista tarkoitettujen välineiden valmistajalta tai maahantuojalta.

38 Ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvien tietojen mukaan pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten sopimusten yhteydessä tällaista hyvitystä on käytännössä mahdotonta periä loppukäyttäjiltä kyseisten välineiden Alankomaihin tuojina.

39 Jos tilanne on tämä, asianomaisen jäsenvaltion viranomaisten ja etenkin tuomioistuinten on – kun otetaan huomioon se, että kyseisen jäsenvaltion valitsema hyvityksen perimistä koskeva järjestelmä ei voi merkitä sitä, ettei mainittuun jäsenvaltioon sovelleta sellaista tietyn tuloksen saavuttamista koskevaa velvollisuutta, jonka mukaan jäsenvaltion on taattava vahinkoa kärsineille tekijöille sopivan hyvityksen tosiasiallinen maksaminen korvauksena sen alueella aiheutuneesta vahingosta – pyrittävä omaksumaan kansallisesta oikeudesta mainitun tietyn tuloksen saavuttamista koskevan velvollisuuden mukaisesti sellainen tulkinta, jolla taataan hyvityksen periminen myyjältä, joka osallistuu kyseisten välineiden maahantuontiin antamalla ne loppukäyttäjien käyttöön.

40 Muun muassa edellä tämän tuomion 12 kohdassa esitetyn kaltaisissa olosuhteissa kyseiselle jäsenvaltiolle kuuluvaan velvollisuuteen ei ole vaikutusta sillä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten etäsopimusten tapauksessa elinkeinonharjoittajana toimiva myyjä, joka antaa kyseisen jäsenvaltion alueella asuvien ostajien käyttöön loppukäyttäjinä kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja tarvikkeita, on sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon.

41 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 2001/29 ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja 5 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion, joka ottaa käyttöön järjestelmän, jonka mukaan suojatuista teoksista kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen välineiden valmistajan tai maahantuojan on maksettava yksityistä kopioimista koskeva maksu, ja jonka alueella tekijöille aiheutuu

vahinkoa siksi, että siellä asuvat ostajat käyttävät heidän teoksiaan yksityiseen tarkoitukseen, on taattava, että kyseiset tekijät saavat tosiasiassa sopivan hyvityksen, jonka tarkoituksena on korvata heille kyseinen vahinko. Tässä yhteydessä pelkästään sillä, että kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja tarvikkeita elinkeinonharjoittajana myyvä henkilö on sijoittautunut muuhun kuin siihen jäsenvaltioon, jossa ostajat asuvat, ei ole vaikutusta kyseiseen tietyn tuloksen saavuttamista koskevaan velvollisuuteen. Kansallisen tuomioistuimen on siinä tapauksessa, ettei sopivan hyvityksen perimistä ostajilta ole mahdollista varmistaa, tulkittava kansallista oikeutta siten, että kyseinen hyvitys voidaan periä elinkeinonharjoittajana toimivalta maksamisesta vastuussa olevalta henkilöltä.

Oikeudenkäyntikulut

42 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2001/29/EY ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja 5 kohtaa on tulkittava siten, että loppukäyttäjää, joka valmistaa yksityisesti kappaleen suojatusta teoksesta, on lähtökohtaisesti pidettävä mainitussa 2 kohdan b alakohdassa säädetyn sopivan hyvityksen maksamisesta

vastuussa olevana henkilönä. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin ottaa käyttöön yksityistä kopiointia koskevan maksun, joka peritään niiltä henkilöiltä, jotka antavat kyseisen loppukäyttäjän käyttöön kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja tarvikkeita, kun kyseisillä henkilöillä on mahdollisuus vyöryttää kyseisen maksun määrä mainitusta käyttöön antamisesta perimäänsä hintaan, jonka loppukäyttäjä maksaa.

2) Direktiiviä 2001/29 ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja 5 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion, joka ottaa käyttöön järjestelmän, jonka mukaan suojatuista teoksista kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen välineiden valmistajan tai maahantuojan on maksettava yksityistä kopioimista koskeva maksu, ja jonka alueella tekijöille aiheutuu vahinkoa siksi, että siellä asuvat ostajat käyttävät heidän teoksiaan yksityiseen tarkoitukseen, on taattava, että kyseiset tekijät saavat tosiasiassa sopivan hyvityksen, jonka tarkoituksena on korvata heille kyseinen vahinko. Tässä yhteydessä pelkästään sillä, että kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja tarvikkeita elinkeinonharjoittajana myyvä henkilö on sijoittautunut muuhun kuin siihen jäsenvaltioon, jossa ostajat asuvat, ei ole vaikutusta kyseiseen tietyn tuloksen saavuttamista koskevaan velvollisuuteen. Kansallisen tuomioistuimen on siinä tapauksessa, ettei sopivan hyvityksen perimistä ostajilta ole mahdollista varmistaa, tulkittava kansallista oikeutta siten, että kyseinen hyvitys voidaan periä elinkeinonharjoittajana toimivalta maksamisesta vastuussa olevalta henkilöltä.

Allekirjoitukset